

FI lausuntopyyntö VV

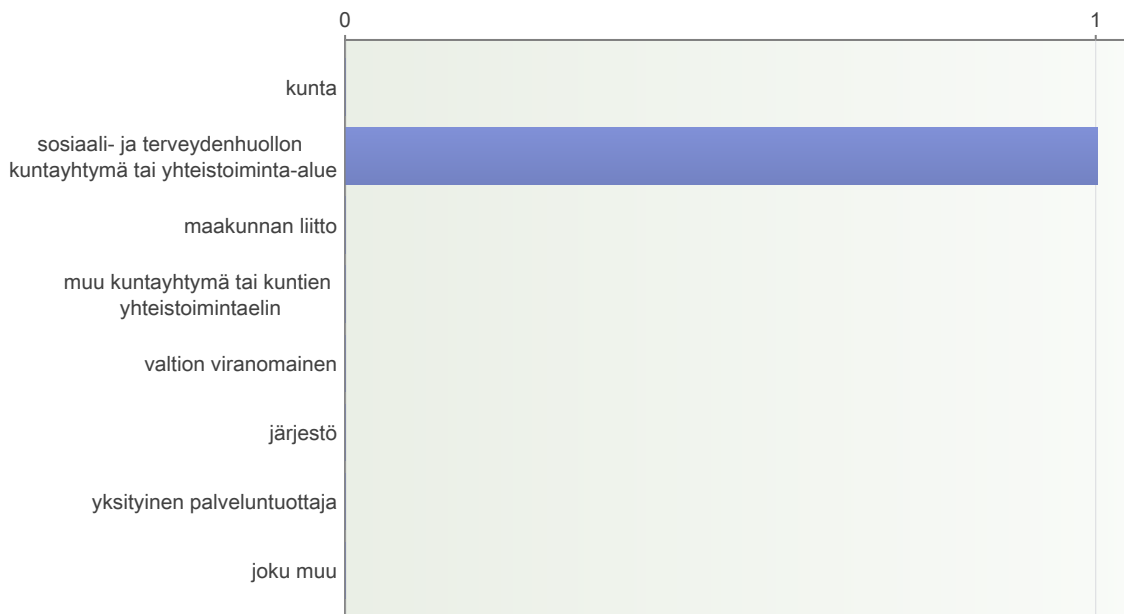
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	Janne Forsberg	janne.forsberg@ylasavon.sote.fi	14.3.2017	Yhtymähallitus

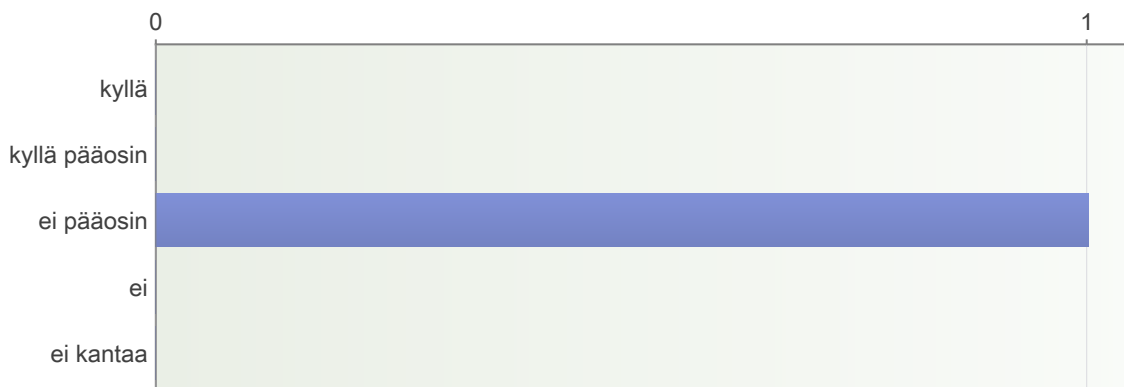
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksella voidaan todennäköisesti parantaa väestöryhmien välistä perustason lääkäripalveluiden ja hammaslääkäripalveluiden yhdenvertaista saatavuutta verrattuna nykytilanteeseen, jossa mainittujen palvelujen saatavuus vaihtelee merkittävästi sosioekonomisen aseman mukaan. Tämänkin toteutuminen riippuu kuitenkin voimakkaasti rahoituksen tasosta ja myöhemmin tarkentuvista rahoituksen lainsäädännöllisistä yksityiskohdista sekä maakuntien päätöksistä. Mikäli suoran valinnan palveluntuottajille maksettavien korvausten taso jää alhaiseksi suhteessa väestön tai tietyn väestöryhmän palvelutarpeeseen, ja mikäli järjestelmä mahdollistaa yhdenvertaisuusnäkökulmasta haitallisen asiakasvalikoinnin, on todennäköistä, ettei yhdenvertainen saatavuus näissäkään palveluissa parane ja itse maksettavien tai työnantajan maksamien palvelujen tai lisäpalvelujen merkitys korostuu.

Perustason lääkäri- ja hammaslääkäripalvelut muodostavat vain murto-osan kokonaisuudesta, jota uudistus koskee, ja muissa palveluissa näkemyksemme mukaan uudistus ei tarjoa nykyjärjestelmään verrattuna keinoja parantaa yhdenvertaista hoidon saatavuutta sosioekonomisen aseman mukaan.

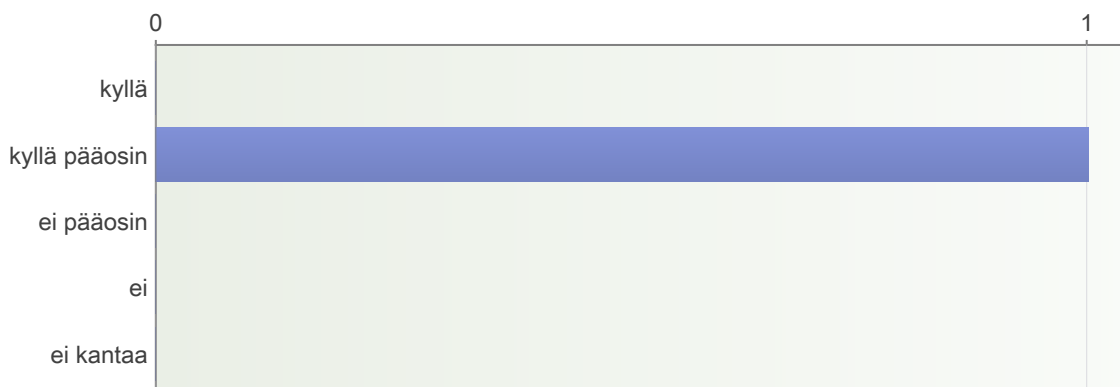
Uudistus ei myöskään tarjoa keinoja nykytilanteeseen verrattuna alueiden välisten saatavuuserojen kaventamiseen missään palveluissa, vaan päinvastoin huomattavana riskinä on alueiden välisten erojen korostuminen entisestään johtuen maakuntien erilaisista väestömääristä, väestörakenteesta, yhdyskuntarakenteesta ja asukastiheydestä sekä maakuntien mahdollisuudesta päätyä erilaisiin ratkaisuihin rahoituksen tason ja suoran valinnan palvelujen laajuuden sekä asiakassetelin käytön suhteen.

Terveys- ja hyvinvointierojen suhteen pidämme epätodennäköisenä, että uudistus kaventaisi sen paremmin alueellisia kuin sosioekonomisten ryhmien välisiä eroja. Monituottajamallissa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävien laaja-alaisten integroitujen palvelujen ja oikea-aikaisten interventioiden implementoiminen tulee olemaan hankalampaa, kuin nykyisessä mallissa, jossa sote-palvelutuotannon lisäksi terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on samalla organisaatiolla (kunta). Potilaan ja asiakkaan itsemääräämisoikeutta sekä valinnanvapautta korostavassa mallissa terveys- ja hyvinvointierojen näkökulmasta ongelmaksi muodostuu myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kyky ja tahto tehdä itselleen edullisia ratkaisuja. Nähtäväksi jää voidaanko tähän riittävästi vaikuttaa tuetun päätöksenteon keinoin siten, ettei valinnanvapaus vaikuta kielteisesti terveys- ja hyvinvointieroihin.

Kiinnitämme lisäksi huomiota siihen, että usein esiin nostettu digitalisaatio sinällään tulee tarjoamaan keinoja sekä yhdenvertaisen saatavuuden että terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen, mutta digitalisaation hyödyt eivät ole riippuvaisia nyt esitetyn mallin toteutumisesta vaan digitalisaation hyödyt voidaan saavuttaa tulevaisuudessa yhtäläillä nykymallissa tai maakuntamallissa ilman esitettyä valinnanvapauslainsäädäntöä. Näin ollen digitalisaation vaikutusta ei tulisi korostaa valinnanvapausmallia arvioitaessa.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa asiakkaalla on pääosin hyvät mahdollisuudet valita palveluntuottajansa lähes kaikissa palveluissa, mikä edistää vaikuttamismahdollisuuksia myös palveluiden sisältöön: mikäli palveluiden sisältö ei tyydytä, asiakas voi vaihtaa palvelun tuottajaa. Tämän toteutuminen edellyttää, että asiakkaalla on käytettävissään keskeiset tiedot eri palvelun tuottajien palveluiden sisällöstä sekä puolueetonta tietoa eri tuottajien laadusta ja vaikuttavuudesta.

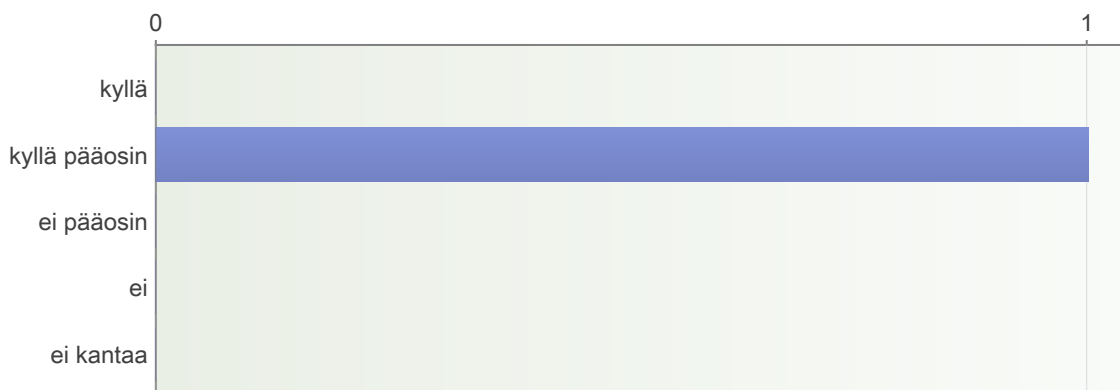
Asiakkaan aseman ja vaikutusmahdollisuuksien korostamiseksi sekä sitä kautta myös kilpailun lisäämiseksi pidämme tärkeänä, että:

16§ 2. ja 3. momentin kolmen (3) viikon enimmäismääräaikaan tuotantovastuun alkamiseen asiakkaan ilmoituksesta lukien lyhennettäisiin oleellisesti. Tilanteessa, jossa ilmoitus tehdään sähköisesti tiedonhallintapalvelua käyttäen, sen tulisi astua voimaan välittömästi ja palvelun tuotantovastuun siirtyä samalla hetkellä.

16 § 4. momentin rajoitus, jonka mukaan asiakas voi tehdä uuden suoran valinnan aikaisintaan vuoden kuluttua edellisestä, tai perustellusta hakemuksesta maakunnan luvalla useammin, on epätarkoituksenmukainen asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien ja aseman näkökulmasta sekä jäykistää markkinoita ja rajoittaa kilpailua. Katsomme, että uusi valinta tulisi voida tehdä vähintään kuuden (6) kuukauden välein ilman, että asiakkaan tulee erikseen hakea oikeutta maakunnalta. Lisäksi katsomme, että perusteltu hakemus maakunnalle oikeudesta vaihtaa säädettyä useammin tulisi tehdä mahdollisimman helpoksi ja säätää jo laissa, että hakemus voidaan tehdä sähköisesti 66 §:n tarkoittamia tiedonhallintapalveluja käyttäen ja se tulee käsitellä viivytyksettä.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

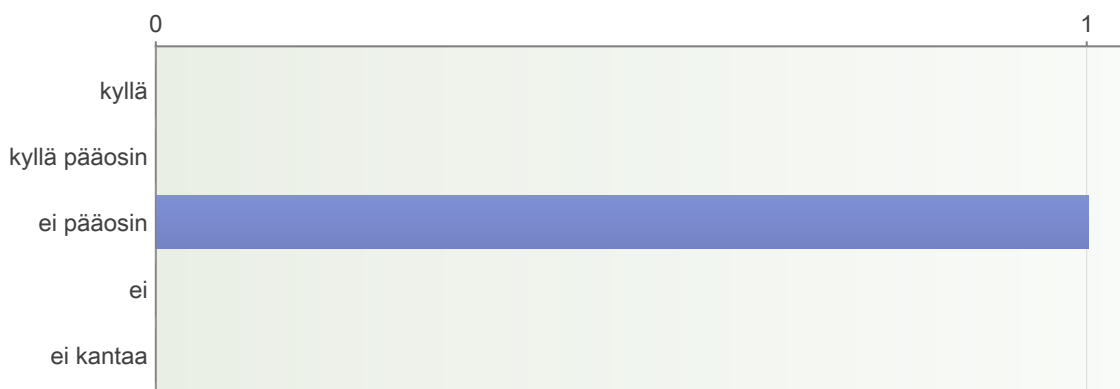
Vastaajien määrä: 1

- Pidämme tärkeänä, että asiakkaan mahdollisuuksia vahvistetaan muuttamalla 16 § 2.-4. momentteja siten, kuin 3.:ssa vastauksessamme esitimme.

Lisäksi, vaikka esitetty lainsäädäntö sinällään antaa laajat mahdollisuudet hakeutua omaan tilanteeseensa sopiviin palveluihin, riippuu sen tosiasiallinen toteutuminen siitä, onko asiakkaalla käytettävissään riittävät ja luotettavat tiedot päätöksensä tueksi. Mikäli asiakas nojaa päätöksentekonsa tosiasiallisesti luonteeltaan kaupalliseen palveluntuottajien antamaan informaatioon tai ammattihenkilöiden suositteluun, ei järjestelmä toimi toivotulla tavalla asiakkaan ja palveluntuottajan välisestä tiedon epäsymmetriasta johtuen. Katsomme, että tätä asiakkaan valinnan tueksi tarvittavaa puolueettoman tiedon saatavuutta tulisi korostaa vielä voimakkaammin ja säätää yksityiskohtaisemmin, kuin 37§:ssä ja 66 § 1. momentin 2 kohdassa nyt on tehty. Näkemyksemme mukaan säätäminen voi tapahtua myös asetuksella myöhemmin.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on esityksessä lakiin kirjoitettu oikeus ja mahdollisuus saada yhteensovitettuja palveluita, mutta sen tosiasiallinen toteutuminen monituottajamallissa on epävarmaa ja näkemyksemme mukaan esitetyssä mallissa yhteensovittaminen on oleellisesti vaikeampaa ja kalliimpaa, kuin nykyisessä toimintaympäristössä.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että eniten yhteensovitetuista laaja-alaisista palveluista hyötyvät lapsiperheet, mielenterveys- ja päihdeasiakkaat sekä työttömät, joiden hyvinvoinnin ongelmat ovat sekä sosiaalisia että terveydellisiä, ja joiden kyky tunnistaa oma palvelutarpeensa on usein heikko. Näin ollen asiaa ei voida tarkastella yksinomaan siitä näkökulmasta, onko asiakkaalla mahdollisuus halutessaan saada laaja-alaisia yhteensovitettuja palveluita, vaan miten kyseiset asiakkaat tunnistetaan ja saadaan yhteensovitetujen palveluiden piiriin myös silloin, kun heillä itsellään ei ole kykyä tunnistaa tarvetta tai hakeutua palveluihin. Esitetyssä monituottajamallissa ja sen luomassa monitoimijaisessa verkostossa yhteensovitetujen palvelujen saaminen tulee edellyttämään asiakkaalta myös enemmän oma-aloitteisuutta ja aktiivisia valintoja, mihin esimerkiksi mainitut moniongelmaiset perheet ja asiakasryhmät eivät usein ole kykeneviä sosiaalisten ja terveydellisten toimintakyvyn rajoitteidensa vuoksi. Asiakkaiden oma-aloitteisuuden korostuminen ilmenee muun ohella esimerkiksi 42 §:n 6. momentissa, jonka mukaan suoran valinnan palvelun tuottajan on ohjattava asiakasta hakeutumaan palvelutarpeen arviointiin maakunnan liikelaitokseen; se hakeutuuko asiakas ikinä palvelutarpeen arviointiin, jää asiakkaan aktiivisuuden varaan ja tulee riippumaan myös voimakkaasti siitä miten helposti tai vaikeasti palvelutarpeen arviointipalvelu liikelaitoksessa on saatavissa ja saavutettavissa kussakin maakunnassa.

Näkemyksemme mukaan yhteensovitetujen laaja-alaisen palveluiden saatavuutta ja tosiasiallista toteutumista voitaisiin parhaiten edistää:

-Korostamalla lain 2 §:n 1. mom 7 kohdan tarkoittaman suoran valinnan sosiaali- ja terveyskeskuksen velvollisuutta laatia 3 kohdan tarkoittama asiakassuunnitelma yhteistyössä maakunnan liikelaitoksen ja muiden palveluntuottajien kanssa. Lisäksi säätämällä tulisi varmistaa, että tarpeellisilla tahoilla olisi salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa ja saada potilas- ja asiakastietoja asiakassuunnitelman laatimisen edellyttämässä laajuudessa. Samoin säätämällä tulisi varmistaa, että tieto kaikista asiakkaalle palveluita tuottavista toimijoista olisi sosiaali- ja terveyskeskuksen tiedossa tiedonhallintapalvelun kautta. Suoran valinnan sosiaali- ja terveyskeskuksen roolin vahvistaminen olisi luontevin vaihtoehto, koska sillä olisi parhaat tosiasialliset keinot tunnistaa yhteensovitettuja laaja-alaisia palveluita tarvitsevat asiakkaat ja jokaisella ihmisellä on asiakassuhde johonkin sosiaali- ja terveyskeskukseen. Liikelaitoksen roolin korostaminen asiakassuunnitelman laatimisessa ja yhteensovittamisessa on ongelmallista, koska sillä ei ole tosiasiallisia keinoja tehtävän toteuttamiseen ja asiakkaan omaehtoinen hakeutuminen liikelaitoksen palvelutarpeen arviointiin on aikaisemmin esitetyn perustein ongelmallista.

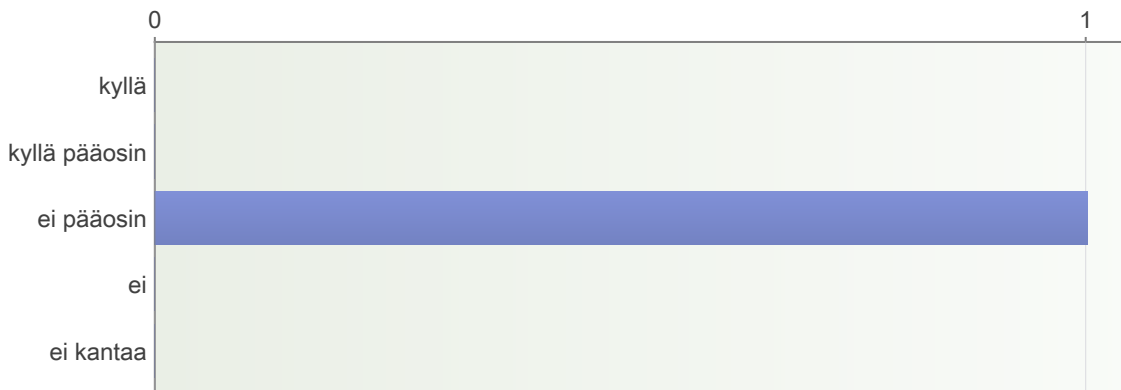
-Viemällä aloitettu asiakassuunnitelman kansallisen rakenteen määrittelytyö nopeasti loppuun, jotta sen jalkauttaminen ammattihenkilöille voidaan aloittaa mahdollisimman pian

-Maakunnan vastuulle esityksen 15 §:n ja järjestämislakiluonnoksen perusteella kuuluvaa asiakasryhmäkohtaisten palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen määrittelyä tulisi ohjata lailla tai myöhemmin annettavalla asetuksella siten, että keskeisimmät vaikuttaviksi todetut yhteensovitetut monialaiset palvelut toteutuvat koko maassa yhdenmukaisesti

-15 §:n tarkoittaman laajennetun perustason palveluiden pitäisi olla mahdollisimman laajat, jotta suoran valinnan palveluiden tuottajalla olisi intressi tarjota yhteensovitettuja laaja-alaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksia asiakkailleen

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

Aikaisemmassa vastauksessa esitetyllä tavalla näkemyksemme mukaan monituottajamallissa laaja-alaisten palveluiden yhteensovittaminen on oleellisesti nykyistä mallia hankalampaa. Näkemyksemme mukaan tähän liittyy merkittävä riski kustannusten noususta sekä ennen kaikkea integraation tulevaisuuden säästöpotentiaali menetetään.

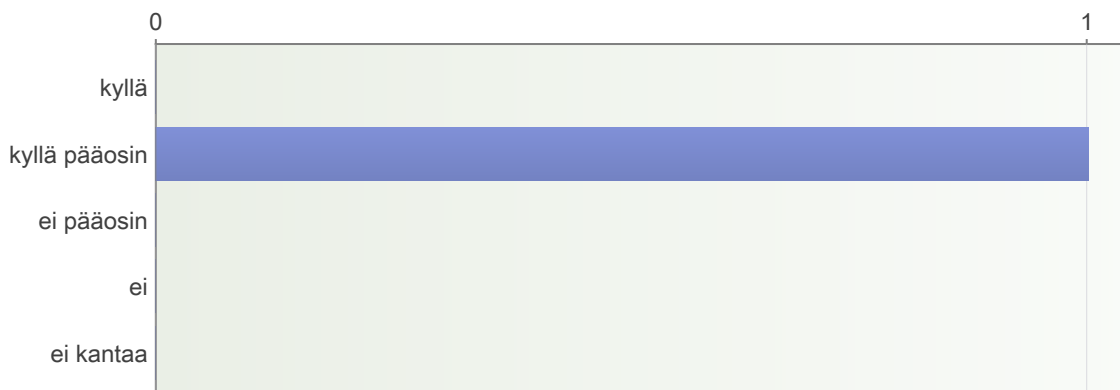
Henkilökohtaiseen budjettiin liittyy myös huomattava kustannusten nousun riski siten. Erikseen säätämällä tulisi varmistaa, että omaishoito säilyy yhtenä palvelutuotantotapana ilman merkittävää kustannusten nousua. Mikäli henkilökohtaista budjettia laskettaessa kustannukset määritellään laitoshoidon, ympärivuorokautisen asumispalvelun tai raskaan kotihoidon kustannusten mukaan, nousevat yhteiskunnan kustannukset merkittävästi ja myös omaishoidon suosio palvelumuotona heikkenee pidemmällä aikavälillä. Lisäksi kustannusten nousua voi aiheuttaa se, että asiakkaat käyttävät henkilökohtaisen budjetin huonosti vaikuttavalla tavalla, mikä johtaa pidemmällä aikavälillä heidän hoito- ja palvelutarpeensa lisääntymiseen. Myös saatavuuskriteerejä on syytä ohjata tarkasti, jotta väljät kriteerit eivät synnytä uusia palvelutarpeita ja siten kasvata kustannuksia.

Suoran valinnan palveluiden osalta kustannusten kasvu on todennäköistä suoran hoidon osalta, jossa saatavuuden parantuessa aikaisemmin itse maksavia asiakkaita siirtyy enemmän julkisesti rahoitetun palvelun piiriin. Muuten suoran valinnan palveluissa vaikutuksia on vaikea arvioida, koska lakiluonnos on osin vielä keskeneräinen ja maakunnilla on runsaasti päätösvaltaa rahoituksen sekä suoran valinnan piirissä olevien palveluiden suhteen. Sinällään kapitaatioperusteinen korvaus ja markkinamekanismi tuovat järjestelmään elementtejä, jotka oikein toteutettuina voivat lisätä kustannustehokkuutta. Tämän kannalta pitäisimme erittäin tärkeänä, että kiinteän kapitaatiokorvauksen osuus on esityksen mukaisesti vähintään 4/5 tuottajan saamasta korvauksesta ja että sillä rahoitetun suoran valinnan palveluiden kokonaisuus pitäisi mahdollisimman laajasti sisällään myös sosiaalipalveluita ja erityistason ammattihenkilöiden palveluita, jolloin tuottajilla säilyisi mahdollisimman suuri kokonaisvastuu myös kustannuksista.

Lisäksi toteamme, että uudistukseen liittyy väistämättä huomattavia siirtymävaiheen kustannuksia ainakin vuoteen 2021 saakka. Nämä kustannukset liittyvät paitsi suoraan muutoksen valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvään työhön, myös ICT-investointeihin sekä nykyisen julkisen palvelutuotannon resurssien (henkilöstö, tilat, koneet ja laitteet) sopeuttamiseen vastaamaan supistunutta toimintaa. Lisäksi mikäli vuonna 2019 joissakin maakunnissa ajaututaan hallitsemattomaan tilanteeseen perustason palveluissa, kasvavat päivystyksen ja muiden kalliiden erityispalveluiden käyttö nopeasti aiheuttaen merkittäviä lisäkustannuksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Demokratia ja kansanvaltaisuus mallissa rakentuu maakunnallisen itsehallinnon ja vaaleilla valitun maakuntavaltuuston varaan, joiden rahoitus tulee valtiolta. Tätä koskeva keskeinen säädöspohja sisältyy hallituksen esitykseen maakuntalaiksi, järjestämislaiksi ja rahoituslaiksi, joihin emme ota kantaa tässä lausunnossa.

Näkemyksemme mukaan maakuntavaltuustolla on keskeisimpänä kansanvaltaisena toimielimenä järjestämisvastuu huomioiden riittävällä tavalla mahdollisuus ohjata myös valinnanvapauslainsäädännön piirissä olevia palveluita, joskin ohjaukeinot ovat epäsuorempia ja hitaammin vaikuttavia, kuin nykyisessä kuntapohjaisessa järjestelmässä käytettävä suora hallinnollinen ohjaus omaan palvelutuotantoon.

Alkuvaiheessa ongelmia ja ohjauksen tehottomuutta voi aiheuttaa kyky sopeutua uuteen tilanteeseen ja uusien ohjaukeinojen omaksuminen sekä niiden tehokas hyödyntäminen. Uudet ohjaukeinot liittyvät sopimusohjaukseen, liikelaitoksen ja maakunnan yhtiöiden omistajaohjaukseen sekä markkinoiden ohjaamiseen tuottajille maksettavien korvausten suuruutta ja rakennetta säätämällä sekä määrittelemällä mitä palveluita ja missä laajuudessa markkinoiden hoidettavaksi annetaan esim. asiakassetelillä.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

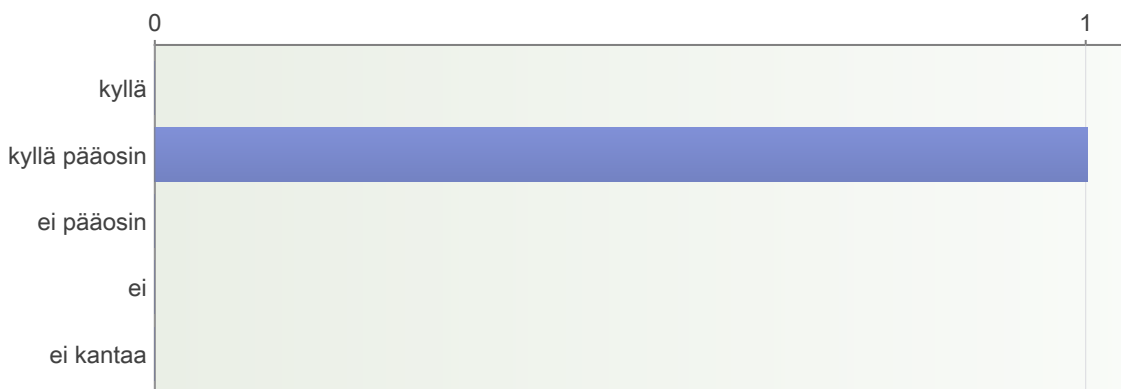

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvakuista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Määrittelyn tulisi perustua erityislakien (terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki) mukaiseen jaotteluun, jota voitaisiin tapauskohtaisesti vielä tarkentaa. Kunkin maakunnan tulisi määritellä kuuluvatko esimerkiksi terveydenhuoltolain 14 §:n mukaiset seulonnat tai esimerkiksi 29 §:n 2. momentin kohdissa tarkoitettut palvelut laajennettuun perustason.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

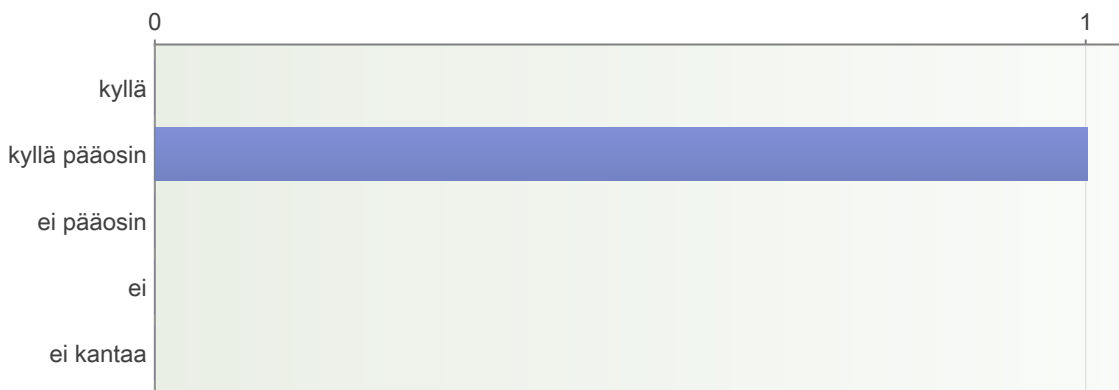
Vastaajien määrä: 1

- Kansalaisten yhdenvertaisuuden, tilapäisen oleskelun, palveluntuottajien ja valtakunnallisen markkinan toimivuuden sekä koko järjestelmän selkeyden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että maakuntien välillä ei olisi suuria eroja suoran valinnan piiriin kuuluvien palveluiden sisällössä.

Näkemyksemme mukaan terveydenhuoltolain 15 §:n tarkoittamat neuvolapalvelut tulisi rajata suoran valinnan palveluiden ulkopuolelle samoin, kun on toimittu terveydenhuoltolain 16 § ja 17 § tarkoittamien koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon osalta.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

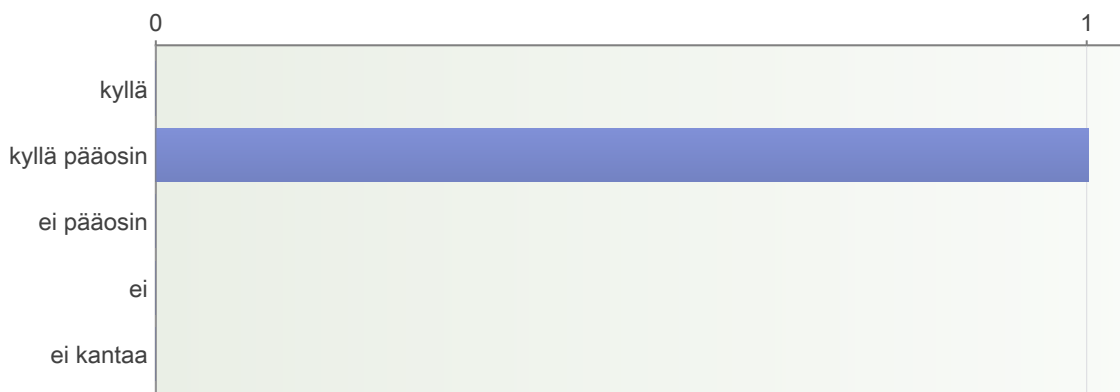

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

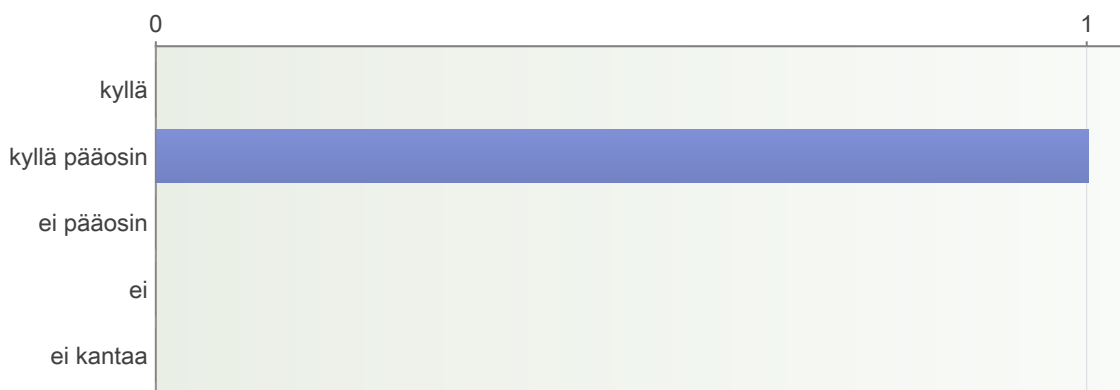

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

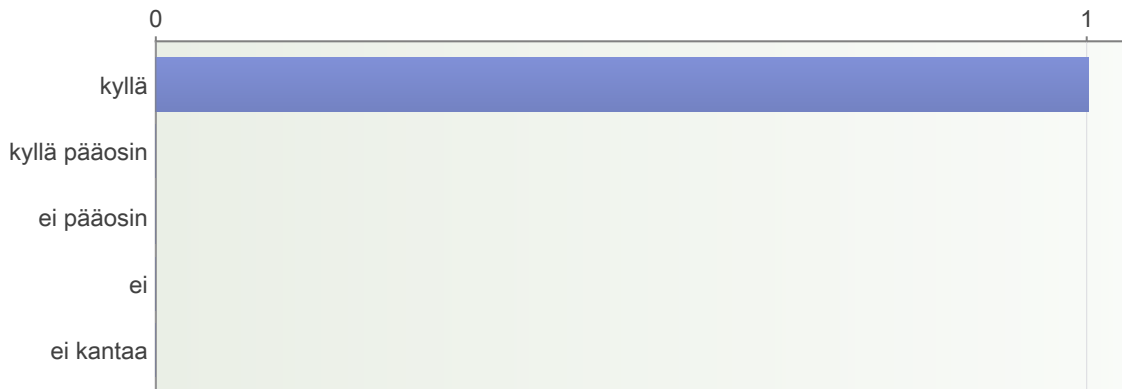

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

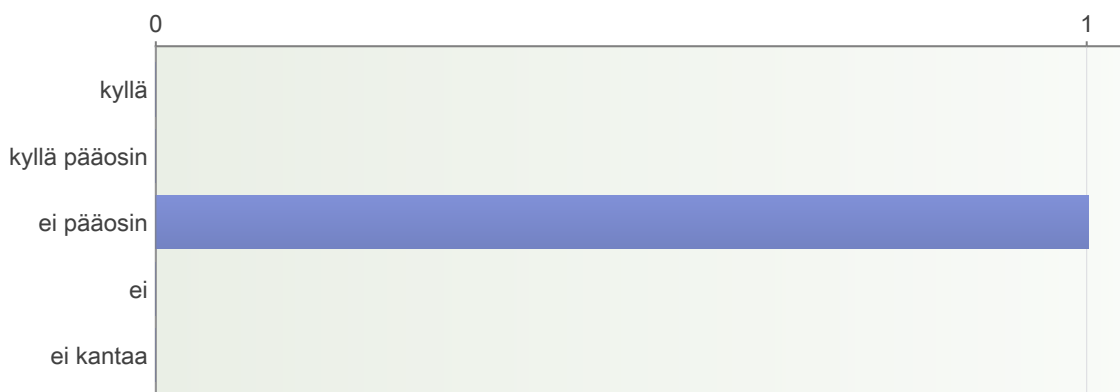

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

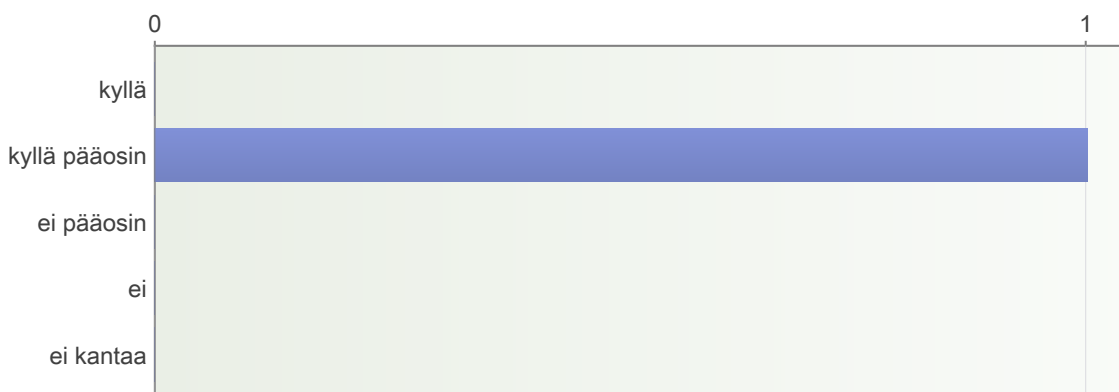
Vastaajien määrä: 1

- 21 §:ssä säädetään, että maakunta päättää ne palvelut joiden järjestämisessä on käytettävä asiakasseteliä. Säädöksestä johtuu edelleen, että maakunnan liikelaitos ei voi itse tuottaa niitä palveluita, jotka maakunta on päättänyt järjestää asiakassetelillä. Pidämme tätä erittäin epätarkoituksenmukaisena ja näkemyksemme mukaan sanamuoto tulisi muuttaa siten, että ”maakunta päättää ne palvelut, joiden järjestämisessä voidaan käyttää asiakasseteliä”. Perustelemme asiaa tarkemmin vastauksessamme kohdassa 14.

Kiinnitämme lisäksi huomiota esityksen perusteluosaan, jossa todetaan: ” Vähimmäistasona on, että 15 prosenttia näiden palveluiden (määritelty aikaisemmassa lauseessa) kokonaiskuluista olisi asiakassetelin piirissä”. Vähimmäistason prosentuaalista määritelmää voidaan pitää siinä määrin merkittävänä, että näkisimme tarkoituksenmukaiseksi säätää siitä laissa tai asetuksella.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

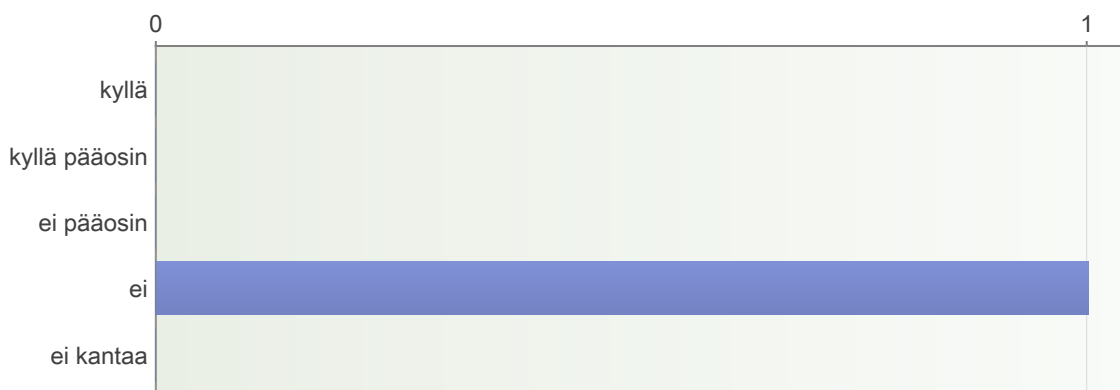
Vastaajien määrä: 1

- Säännökset mahdollistavat asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palveluiden toteutukseen. Kiinnitämme kuitenkin huomiota henkilökohtaisen budjetin osalta siihen, että erikseen säätämällä tulisi varmistaa, että omaishoito säilyy yhtenä palvelutuotantotapana. Mikäli henkilökohtaista budjettia määritettäessä kustannukset lasketaan laitoshoidon, ympärivuorokautisen asumispalvelun tai raskaan kotihoidon kustannusten mukaan, nostaa henkilökohtainen budjetti yhteiskunnan kustannuksia vanhuspalveluissa merkittävästi ja myös omaishoidon suosio palvelumuotona heikkenee pidemmällä aikavälillä.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pidämme sinällään asiaa, jota säädöksellä pyritään ratkaisemaan erittäin tärkeänä, mutta emme pidä tarkoituksenmukaisena, että asiasta säädettäisiin potilaslaissa sekä asiakaslaissa esitetyllä tavalla ja että päätöksenteossa tukevan henkilön määrääminen annettaisiin maakunnan tehtäväksi.

Katsomme, että potilas- ja asiakaslaissa on jo riittävät säädökset potilaan ja asiakkaan itsemääräämisoikeudesta sekä toiminnasta niissä erityistilanteissa, joissa täysi-ikäinen henkilö ei mielenterveydenhäiriön, kehitysvammaisuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi pysty päättämään, sekä määräyksen potilas- ja sosiaaliamiehestä, jonka tehtävänä on neuvoa potilasta ja asiakasta hänen oikeuksiensa edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Holhousviranomaisena Suomessa toimii maistraatti ja pidämme ehdotettua sääntelyä päällekkäisenä ja tulkinnanvaraisena suhteessa holhoustoimilakiin. Kiinnitämme huomiota erityisesti siihen, että mikäli henkilö ei kykene päättämään hoidostaan, hän on mitä todennäköisemmin myös muuten edunvalvonnan tarpeessa. Pitäisimme tarkoituksenmukaisimpana, että asiassa toimittaisiin holhoustoimilain mukaisesti ja maistraatit resursoitaisiin riittävällä tavalla tehtävien laajentumisen edellyttämällä tavalla. Maakunnille tehtävä olisi kokonaan uusi ja sen järjestäminen aiheuttaisi todennäköisesti huomattavat lisäkustannukset verrattuna maistraattiin, jonka järjestämänä olisi saavutettavissa synergiahyötyjä suhteessa yleiseen edunvalvontaan.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

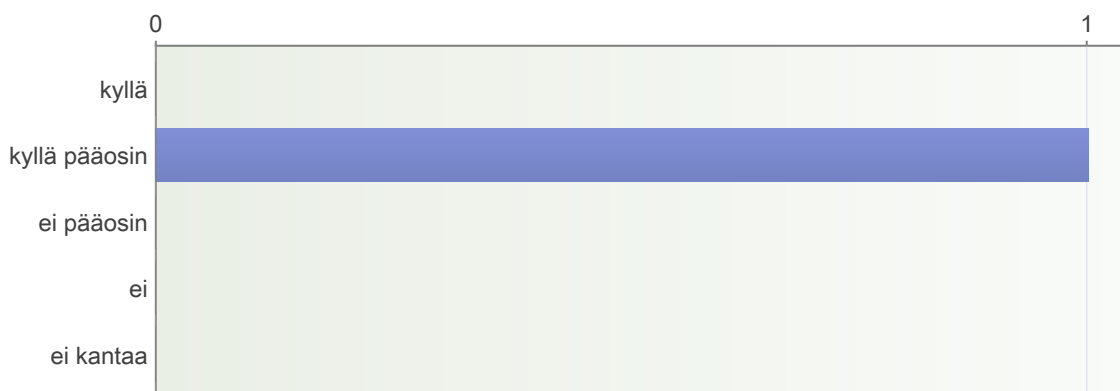
Ei vastauksia.

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

41. Vapaamuotoiset huomiot.

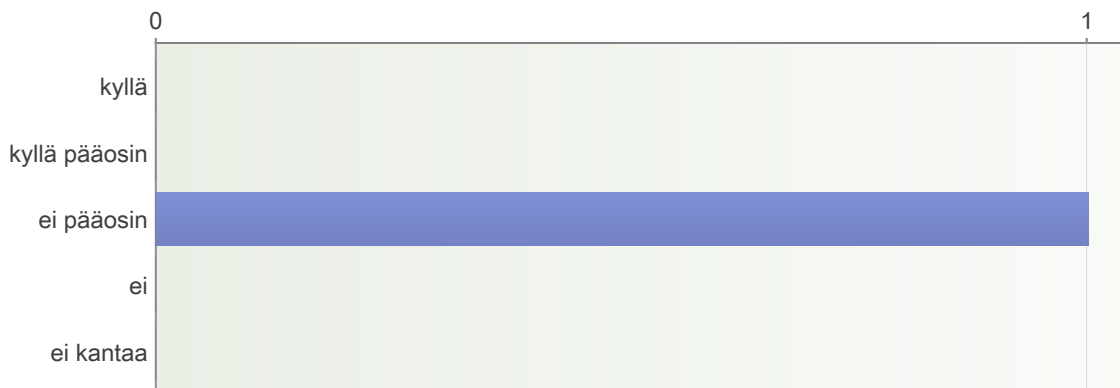
Vastaajien määrä: 1

- 39 §:n 2. momentissa säädetään maakunnan oikeudesta irtisanoa sopimus, mikäli palvelun tuottaja on toistuvasti jättänyt noudattamatta lakisääteisiä velvoitteita tai 36 §:n mukaisen sopimuksen ehtoja, eikä ole korjannut puutteita. Näkemyksemme mukaan vaatimus virheen toistuvuudesta on ongelmallinen ja lakia tulisi tarkentaa siten, että mikäli velvoitteiden rikkominen on ollut vakava, irtisanomisen olisi oltava mahdollista myös yksittäisen laiminlyönnin tapauksessa. Samoin tietyissä tilanteissa, joissa laiminlyönti on ollut vakava tai palveluntuottajalle on annettu jo määräaika korjata puutteet, tulisi sopimus voida irtisanoa jopa välittömin seurauksin tiedoksisaannista. Kynnyksen irtisanomiseen yksittäisestä laiminlyönnistä tai välittömin seurauksin tulee olla korkea, mutta sen olisi oltava kuitenkin mahdollista.

39 §:n 4. momentin tarkoittamassa tilanteessa maakunnalla pitäisi olla oikeus vaatia palveluntuottajalta vahingonkorvausta aiheutuneista kustannuksista, mikäli irtisanominen tai purkaminen on johtunut palveluntuottajan vakavista laiminlyönneistä. Asiasta olisi selvintä säätää tässä yhteydessä.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 40 §:ssä säädetään, että maakunnan liikelaitos ei voi itse tuottaa suoran valinnan palveluja eikä maksu- tai asiakassetelillä tuotettavia palveluja. Suoran valinnan palvelujen ja maksusetelin osalta sääntely on tarkoituksenmukainen, mutta asiakassetelin osalta pidämme säädöstä erittäin epätarkoituksenmukaisena uudistuksen tavoitteiden kannalta.

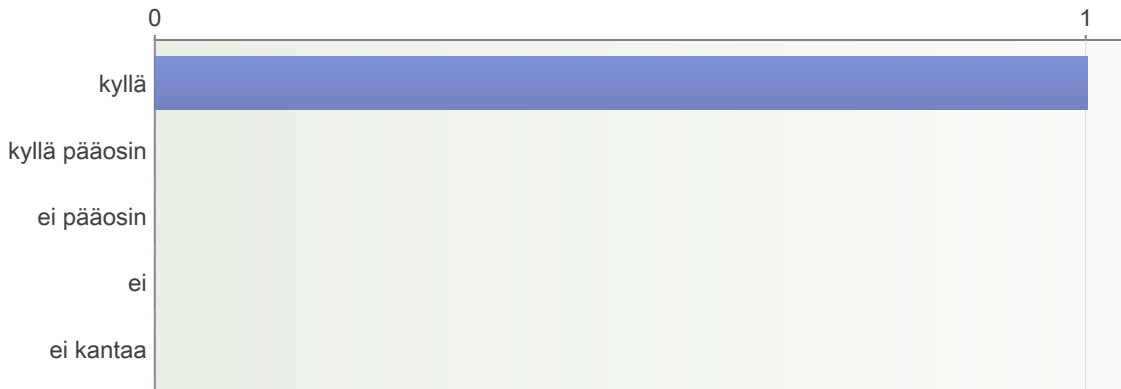
Yhtiöittämisvelvollisuus asiakassetelin osalta on omiaan rajoittamaan asiakassetelin käyttöä erityisesti niissä erikoissairaanhoidon palveluissa, joissa sillä hoitoon pääsyn parantamiseksi olisi erityinen tarve. Esimerkiksi kaihileikkausten ja muiden vastaavien toimenpiteiden ja tutkimusten osalta on epätodennäköistä, että maakunnat ottaisivat asiakasseteliä käyttöön, koska se tarkoittaisi samalla, ettei liikelaitoksen sairaala voisi enää itse tehdä kyseisiä toimenpiteitä missään mittakaavassa. Yliopisto ja keskussairaalat pitävät jo pelkästään erikoislääkärikoulutuksen näkökulmasta välttämättömänä ettei esimerkiksi minkään lääketieteellisen toimenpiteiden tai tutkimusten tekemistä kokonaan estetä. Samaan ongelmaan ajaututaan myös esimerkiksi laitospainon tai terapioiden osalta: mikäli palveluiden tarjoaminen asiakassetelillä tarkoittaisi samalla, ettei liikelaitos voi tuottaa palveluja missään mittakaavassa itse, asiakasseteliä ei oteta käyttöön. Kun nykyinen palvelusetelilaki samalla kumottaisiin, olisi muutos omiaan heikentämään asiakkaan valinnanvapautta ja heikentämään hoitoon pääsyä juuri esimerkiksi mainituissa kaihileikkauksissa.

Lain 21§:n asiakasseteliä koskeva sanamuoto tulisi muuttaa siten, että ”maakunta päättää ne palvelut, joiden järjestämisessä voidaan käyttää asiakasseteliä” ja 40 §:n yhtiöittämisvelvollisuutta koskevasta pykälästä maininta asiakassetelistä tulisi poistaa. Sitä onko maakunta käyttänyt riittävästi asiakasseteliä 21 §:n tarkoittamalla tavalla ja perusteluosan 15%:n vaatimus huomioiden, voitaisiin edelleen edellyttää ja toteuttaa seurata jälkikäteen.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

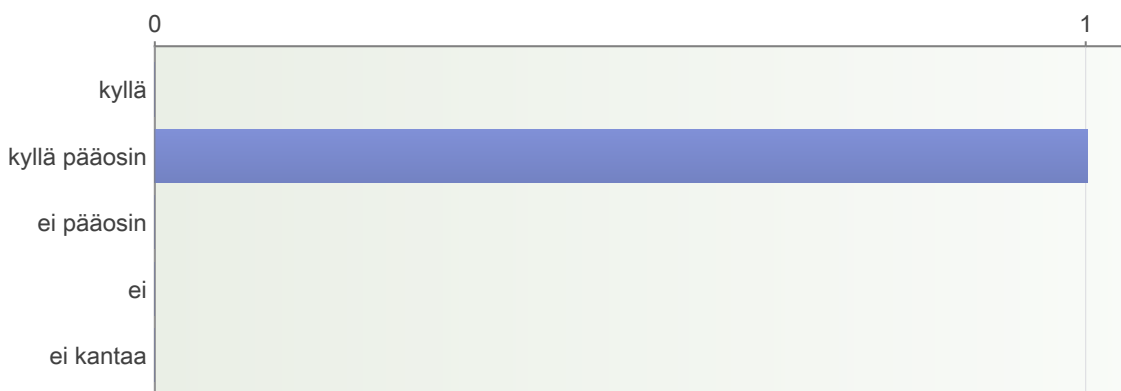
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pidämme erittäin tärkeänä, että suoran valinnan palveluntuottajalle maksettavasta korvauksesta 4/5 on kiinteää ns. kapitaatiokorvausta, kuten se esitysluonnokseen on kirjoitettu.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

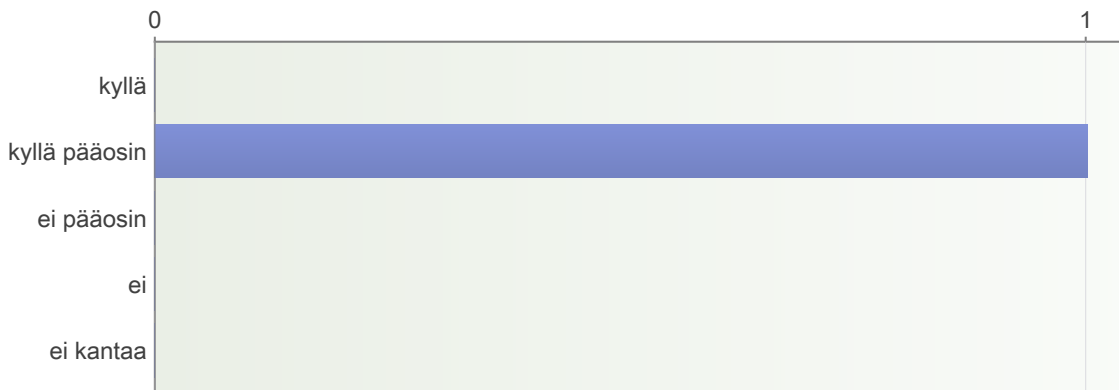
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset mahdollistavat erilaisten kannustinmallien kokeilun sekä maakunnan erityispiirteiden huomioimisen, mitä pidämme tärkeänä, säilyttäen kuitenkin kiinteän ns. kapitaatiokorvauksen pääasiallisena korvauserusteena.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

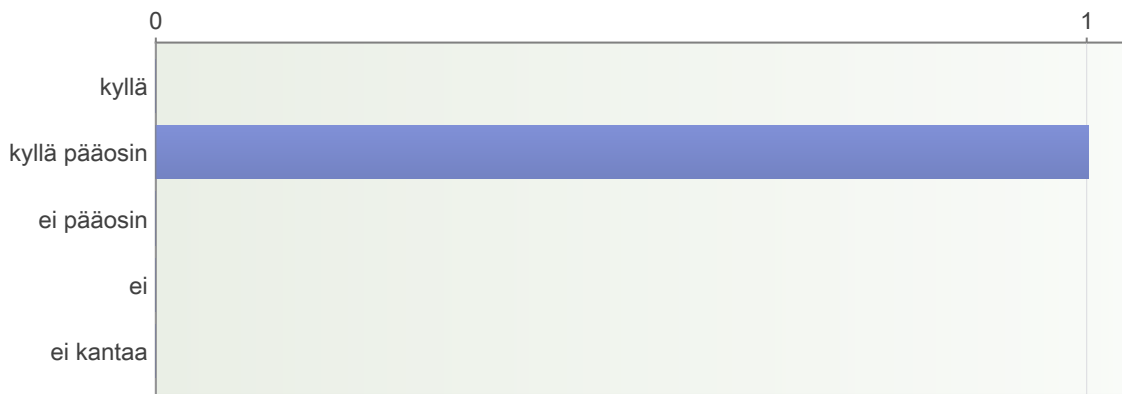
Vastaajien määrä: 1

- Pidämme suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän selkeyden sekä kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta jonkin verran ongelmallisena sitä, että 72 §:n kahden vuoden siirtymäaikana eri maakunnissa edetään hyvin eriaikaisesti. Siirtymäajat ovat kuitenkin välttämättömiä ja maakunnilla on niiden suhteen erilaisia tarpeita, joten eriaikaisuutta ei voitane mitenkään välttää, ellei koko uudistusta lykätä 1-2 vuodella.

Toteamme lisäksi, että pidämme erittäin tärkeänä sitä, että maakunnilla on mahdollisuus siirtää valitsemanaan ajankohtana samanaikaisesti sekä perustasoon että laajennettuun perustasoon kuuluvat palvelut suoran valinnan sosiaali- ja terveystieteiden vastuulle siten, kuin se nyt on esitysluonnokseen kirjoitettu.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

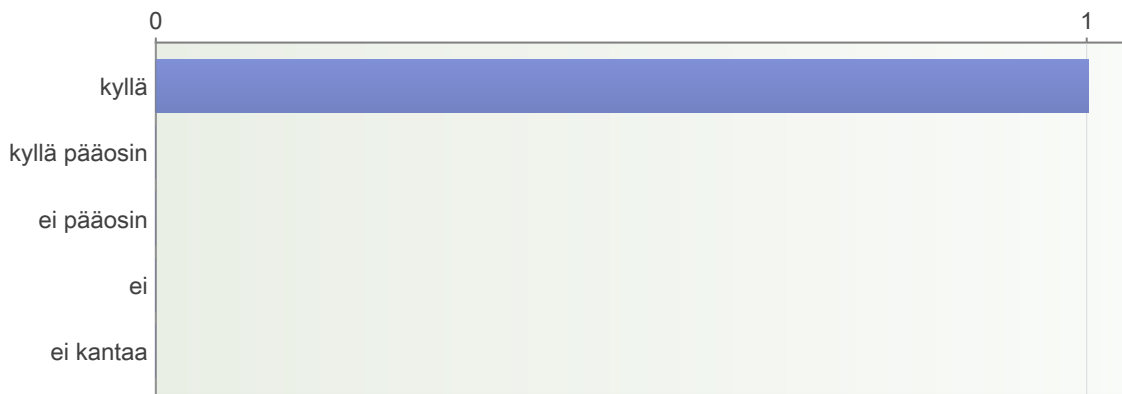
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Oikein toteutettuna lisääntyvä valinnanvapaus parantaa asiakkaan sitoutumista hoitoonsa ja parantaa siten vaikuttavuutta.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

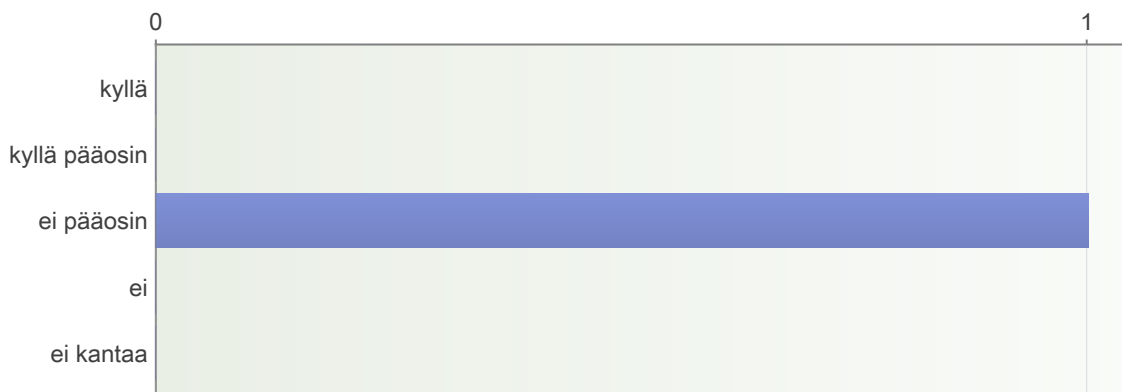

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Huomioiden uudistuksen poikkeuksellisen suuret ja kauaskantoiset vaikutukset suomalaiseen yhteiskuntaa, ei vaikutusarviointeja voida pitää riittävänä.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- -

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- -

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen 21 § tulisi muuttaa muotoon: "Maakunta päättää ne muut kuin suoran valinnan palveluihin kuuluvat sosiaali- ja terveystalvet, joiden järjestämisessä voidaan käyttää asiakasseteliä"

Esityksen 40 § tulisi muuttaa muotoon: "Maakunnan liikelaitos ei voi itse tuottaa suoran valinnan palveluja eikä maksusetelillä tuotettavia palveluja. Maakunta voi kuitenkin perustaa omistamansa yhtiön tai yhteisön edellä tarkoitettujen palvelujen tuottamiseksi (yhtiöttämisvelvollisuus)".